

Akademisyenlerin Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerindeki Değişim: Öğrenci Profili, Taban Puan Uygulaması ve Öğrenci Seçimi

Changes in Education Faculties from the Viewpoints of Academic Staff: Student Profile, Base Score Application and Student Selection

İshak KOZİKOĞLU^a, Mehmet Fatih KAYAN^a

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Van, Türkiye.

Öz

Bu çalışmanın amacı; eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin son yıllarda eğitim fakültelerindeki öğrenci profilindeki değişim, eğitim fakültelerine getirilen taban puan uygulaması ve eğitim fakültelerine öğrenci seçimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu araştırma, 30 akademisyenle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde, betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, akademisyenlerin son yıllarda eğitim fakültesi öğrencilerinin özellikle nitelik olarak kalitesinin daha düşük olduğunu belirttikleri; eğitim fakülteleri için uygulanmaya başlanan taban puan uygulamasının faydalı olduğunu düşündükleri; eğitim fakültesine öğrenci seçilirken LYS'nin yeterli olmadığını, bunun yanı sıra öğrencilerin kişilik özelliklerinin, duyuşsal ve fiziki özelliklerinin de ölçülmesi gerektiğini belirttikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim fakültesi öğrencileri, öğrenci profili, taban puan uygulaması, öğrenci seçimi

Keywords

Faculty of Education students, student profile, base score application, student selection

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of academic staff in Education Fac-ulties about the changes in student profile of education faculties in recent years, base score application and student selection for education faculties. This research was conducted with 30 academicians. The research data were obtained through a semi-structured interview form. In the analysis of the data, descriptive analysis technique was used. As a result of the research, academicians stated that education faculty students have a lower quality of qualification especially in recent years; they think that the base score application for the education faculties is beneficial in the coming period; they stated that LYS is not sufficient in selecting students for the education faculty, besides that the personality traits of the students, their affective and physical traits should also be measured.

Extended Summary

It may not always be possible to be able to gain prospective teachers in the pre-service teacher training process for all of the skills and qualifications that the individuals who will perform a teaching profession should possess. In this context, it is very important for the education faculties, the only teacher training institution in our country, to employ a qualified evaluation process in the selection of teacher candidates so that they can meet the needs of the age. In the phase of students selection which is the first step of the pre-service teacher education process, the acceptance of candidates who can meet the needs of the teaching profession is a necessity to ensure that teacher education process can progress consistently and the education system can train the targeted teachers. Especially with the changing role of teaching profession in the age we live, the concepts of lifelong learning, guidance, learning to learn, etc. have become more pronounced, which has made the student selection process for faculty of educations more important.

The aim of this study is to determine the opinions of academic staff in Education Faculties about the changes in student profile of education faculties in recent years, base score application and student selection for education faculties. This research is important in terms of determining the change in the student profile in the education faculties and the reasons for this change compared to the past years by means of the academicians' viewpoints. It is known that one of the factors contributing to the change in student profile is that the departments in the education faculties are receiving students with low scores. Because of this, the Council of Higher Education (COHE) has introduced the base score application for education faculties in 2017-2018 academic year in order to take measures related to this situation. In this context, it has been decided that only students with LYS scores will be admitted to the education faculties and the first 240.000 students are required to enter the education faculties. This research is of importance in determining the opinions of the academicians regarding the base score application to be applied for the first time. In addition, this research has importance in terms of determining opinions of academicians about measurement-evaluation that should be taken for selecting students in the education faculties and suggestions on the student selection system in order to provide data to decision-makers and education policy makers. It is thought that this research will contribute to the related literature because a similar work can not be reached in the literature.

Designed as case study as one of the qualitative research methods, the re-search was conducted with 30 academicians working in educational faculties of different state universities. In determining the study group of the study, criteria sampling method was used as one of the purpose sampling methods. In this study, academicians who have taught at least 10 years of teaching at the faculty of education have been identified as criteria so that academicians are able to compare the change in the student profile of education faculties with respect to past years and serve for the purpose of research. The research data were obtained through a semi-structured interview form. Data were collected from 14 academicians through a written form and 16 academicians with face-to-face interviews. In the analysis of the data, descriptive analysis technique as one of the qualitative data analysis technique was used.

As a result of the research, it was concluded that academicians think education faculty students have a lower quality of qualification especially in recent years. The academicians have pointed out the reasons of this situation such as the reduction of base scores in entrance to faculty of education, the anxiety of appointment, the decrease in the status of the teaching profession, the increase in the number of universities, high number of quota, closure of teacher high schools, etc. Although most of the academicians stated that the base score application for the education faculties is beneficial in the coming period, some of the academicians have emphasized that apart from base score application, the teaching profession should be made more prestigious by improving the personal rights, financial and social opportunities of the teachers in order to get qualified students to prefer the teaching profession. Furthermore, most of the academicians stated that as teaching profession requires diverse qualifications, LYS is not sufficient in selecting students for faculty of education, besides that personality traits of the students such as communication skills, self-expression status, posture, self-confidence, and psychological states, affective and physical characteristics of them should be measured.

1. Giriş

Öğretmenlik mesleğinin önemi ve öğretmen yetiştirme tüm toplumlarda güncelliğini koruyan konulardır (Baskan, 2001). Yaşadığımız çağın gereksinimlerine uygun insan modelinin yetiştirilmesi ve bireylerin toplumsal gerçeklere uyum sağlaması ancak nitelikli bir öğretmen eğitimiyle gerçekleşebilir. Bu nedenle öğretmen eğitimi, yaşadığımız çağda üzerinde önemle durulması gereken bir konudur (Gürşimşek, 1998). Nitekim eğitim sürecinin yürütücüleri olan öğretmenlerin niteliği, eğitimde kalite ve verimliliğin temel belirleyicilerinden biridir. Bu bağlamda nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi kaliteli bir eğitim süreci için bir ön koşul olarak değerlendirilmektedir (Adıgüzel ve Sağlam, 2009).

Ülkemizde öğretmen yetiştirme amacıyla kurulan ilk kurum olan Darulmuallimin'den bu yana yaklaşık 170 yıl geçmesine rağmen öğretmen yetiştirmede istendik sonuçlara ulaştığımız söylenemez. Bu konuda oldukça zengin bir deneyim ve birikime sahip olan eğitim sistemimiz, çok başarılı örnekler sergileyebilmiş fakat istendik sonuçların elde edilemediği uygulamalar da mevcuttur (Aydın, 1998; Kuru ve Uzun, 2008). Fakat şüde bilinmelidir ki öğretmen eğitim programları ülkemizin yanı sıra dünyada genelinde birçok ülkede eleştiriler maruz kalmaktadır. Bahsi geçen eleştiriler ise genel olarak nitelikli öğretmen yetiştirme sorunsalı üzerinde yoğunlaşmaktadır (Şişman, 2009).

Öğrenci profili, özellikle de yükseköğretim öğrencilerinin profili, bir ülkedeki mevcut eğitim sisteminin ve toplumun gelişmişlik düzeyinin en önemli göstergelerinden biridir. Küresel eğilimlerle birlikte üniversitelerdeki öğrenci profili giderek farklılaşmakta ve daha çok önem kazanmaktadır (Özsoy, 2004). Dolayısıyla, toplumun şekillenmesinde önemli rol üstlenen eğitim fakültelerindeki öğrenci profilinde meydana gelen değişimlerin belirlenmesi önem taşımaktadır. Her ne kadar profil araştırmalarında hedef kitlenin kültürel bağlamı, sosyo-demografik ve bireysel özellikleri vb. hakkında gerekli veriler toplansa da (Erkan, vd., 2002) bu çalışmada nitelik ve başarı bakımından eğitim fakültelerindeki öğrenci profili ele alınmıştır.

Öğretmen eğitimi, oldukça kapsamlı ve birçok boyuttan oluşan bir konudur. Öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitimi, staj uygulamaları ve bu uygulamaları izleme-değerlendirme çalışmaları, hizmet içi eğitim, öğretmen eğitiminin farklı boyutlarını oluşturur ve tümüyle öğretmen yetiştirme alanı içerisine girer (Kavcar, 2002). Bu boyutlar, birbirini takip eden basamaklar olarak düşünüldüğünde, ilk sırada öğretmen adaylarının seçimi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının diğer tüm basamakları en iyi şekilde geçerek nitelikli bir öğretmen eğitimi alabilmesi için her şeyden önce kaliteli bir eleme sürecine tabi tutulması gerekmektedir. Adıgüzel'e (1998) göre öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci kabulünde, adayların bireysel özellikleri ile öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özelliklerin uyuşması ve öğretmenlik mesleğine uygun niteliklere sahip olmaları büyük önem taşımaktadır.

Dünyada gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci kabulünde, çeşitli standartların temel alındığı görülmektedir. Finlandiya ve Singapur'un öğretmen adayı seçme sistemleri en etkili olanlar arasında sıralanmaktadır. Her iki sistemde de öğretmen adaylarının akademik başarısı, iletişim becerileri ve mesleğe ilişkin motivasyonu önem taşımaktadır. Dolayısıyla, öğretmen adaylarının seçiminde çoktan seçmeli akademik başarı testlerinin yanı sıra tutum, motivasyon, yetenek, kişilik ve iletişim becerilerini ölçmeye yönelik test ve görüşmeler yer almaktadır (Barber & Mourshed, 2007). Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretmen yetiştirme kurumlarına öğrenci seçimi, bölge ve eyaletlerde ilgili kurumlar tarafından gerçekleştirilmekte ve genel olarak temel beceriler testi, lise başarı durumu ve görüşme verileri kullanılmaktadır (Coleman, Coley, Phelps, & Wang, 2003). Benzer şekilde, Japonya ve Kore'de öğretmen adaylarının seçiminde yazılı sınavın yanı sıra öğretmen adaylarının karakteristik ve etik özelliklerini, mesleğe karşı tutumunu, öğretmenlik mesleğine ilişkin yeteneklerini belirlemeye yönelik görüşme ve değerlendirmeler yapılmaktadır (Lukaš & Samardžić, 2015). Dolayısıyla, gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci alınırken öğretmen adaylarının bilişsel özelliklerinin yanı sıra mesleğe ilişkin duyuşsal özelliklerini ve yeteneklerini belirlemeye yönelik ölçme ve değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir.

Ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçiminde, ülkemiz koşulları dikkate alınarak zaman zaman farklı yöntemlere başvurulmuştur. 1950'lerden önce her lise öğrencisi mezuniyet sınavlarına ek olarak MEB tarafından yapılan olgunluk sınavına girmiştir. Herhangi bir programa kontenjanın üstünde başvuru olduğunda ise genellikle olgunluk sınavından alınan puan öğrenci seçiminde ölçüt olarak kabul edilmiştir. Ancak zamanla öğrenci sayısının artışı ile birlikte 1974'te ÖSYM kurulmuş, 1978'den itibaren ise öğretmen yetiştiren kurumlar için öğretmen adaylarının çoktan seçmeli sorulardan oluşan merkezi sınavlar ile seçilmesine karar verilmiştir (Saracaloğlu, 1991). Ancak hali hazırda kullanılan bu yöntemin, adayları seçmeye değil de elemeye tabi tuttuğunu söylemek daha gerçekçi olacaktır. Nitekim bu yöntem ile eldeki kadro ve kontenjanlara bağlı olarak puanlama yapılmakta ve adayların ancak bir veya birkaç yönü ölçülebilmektedir. Öğretmenlik mesleği için azami öneme sahip olan "uygun mizaç" özelliğine yönelik ise herhangi bir değerlendirme yapılmamaktadır (Kuru ve Uzun, 2008). Oysaki bu yöntem ile seçilen bireylerin tümünün öğretmenlik mesleğini icra edebilecek nitelik ve özelliklere sahip olmaları ihtimal dâhilindedir. Çünkü öğretmenlik, içerisinde sabır ve özveri gibi bir takım özellikleri barındıran bir meslektir (Işık, Çiltaş, ve Baş, 2010).

Öğretmenlik mesleğini icra edecek olan bireylerin sahip olması gereken beceri ve niteliklerin tümünün, hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinde öğretmen adaylarına kazandırılabilmesi her zaman için mümkün değildir. Bu bağlamda ülkemizdeki yegâne öğretmen yetiştirme kurumu olan eğitim fakültelerinin, çağın gereksinimlerini karşılayabilecek öğretmenler yetiştirebilmesi için öğretmen adaylarının seçiminde nitelikli bir değerlendirme sürecinin işe koşulması büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, 1988 yılında gerçekleştirilen XII. Milli Eğitim Şurası'nda öğretmen yetiştiren kurumlara öğretmen adaylarının seçiminde merkezi sınavın yanı sıra mülakat ve mesleğe yatkınlık gibi ölçütlerin de dikkate alınması gerektiği önerilmiştir (Şişman, 2015). Benzer şekilde, Ok'un (1991) eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde dikkate alınması gereken standartları belirlemeye yönelik yaptığı doktora tezinde, öğrencilerin sadece bilişsel özelliklerine değil, duyuşsal özelliklere de bakılması gerektiği vurgulanmıştır. Hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinin ilk basamağı olan öğrenci seçiminde, öğretmenlik mesleğinin gereksinimlerini karşılayabilecek adayların eğitim fakültelerine kabulü, eğitim-öğretim sürecinin tutarlı bir şekilde ilerleyebilmesi ve eğitim sistemimizin arzu ettiği öğretmenlere kavuşabilmesi için bir gereklilik olarak görülmektedir. Özellikle yaşadığımız çağda öğretmenlik mesleği rollerinin değişimiyle birlikte yaşam boyu öğrenme, rehberlik, öğrenmeyi öğrenme vb. kavramlar daha fazla telaffuz edilir olmuştur ki bu durum adayların öğretmen yetiştirme kurumlarına kabul sürecini daha önemli bir hale getirmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin son yıllarda eğitim fakültelerindeki nitelik ve başarı bakımından öğrenci profilindeki değişim, eğitim fakültelerine getirilen taban puan uygulaması ve eğitim fakültelerine öğrenci seçimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin son yıllarda nitelik ve başarı bakımından eğitim fakültelerindeki öğrenci profiline ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin eğitim fakültelerine getirilen taban puan uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde ölçme-değerlendirmenin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu araştırma, akademisyenlerin bakış açısıyla geçmiş yıllarla karşılaştırıldığında eğitim fakültelerindeki öğrenci profilindeki değişimi ve bu değişimin nedenlerini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Öğrenci profilindeki nitelik değişimine neden olan faktörlerden biri, eğitim fakültelerindeki bölümlerin düşük puanlarla öğrenci alması olarak bilinmektedir. Bu yüzden, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bu duruma ilişkin önlem almak amacıyla 2017-2018 öğretim yılından itibaren eğitim fakülteleri için taban puan uygu-

lamasını getirmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlik programlarına sadece LYS puanıyla öğrenci alınacağına karar verilmiş ve öğrencilerin eğitim fakültelerine yerleşebilmeleri için başarı sırasına göre ilk 240 bine girme şartı getirilmiştir. Bu araştırma, akademisyenlerin ilk defa uygulanan taban puan uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, bu çalışmada akademisyenlerin eğitim fakültelerine öğrenci alımında olması gereken ölçme-değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, öğrenci seçme sistemine ilişkin öneriler sunması yönüyle karar alıcılara ve eğitim politikacılarına veri sağlaması açısından önem taşımaktadır. Alanyazında benzer bir çalışmaya ulaşılamadığı için bu araştırmanın ilgili alanyazına katkı getireceği düşünülmektedir.

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin son yıllarda eğitim fakültelerindeki öğrenci profilindeki değişim, eğitim fakültelerine getirilen taban puan uygulaması ve eğitim fakültelerine öğrenci alımında olması gereken ölçme-değerlendirmeye ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel durum çalışmalarının en belirgin özelliği bir veya birkaç durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Ayrıca, araştırılan duruma ilişkin faktörler bütüncül bir yaklaşımla incelenmektedir (Cohen, Manion, ve Morrison, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışma, eğitim fakültelerindeki öğrenci profili, taban puan uygulaması ve öğrenci seçimine ilişkin akademisyenlerin görüşlerini irdelemesi yönüyle durum çalışması desenine uygun olduğu düşünülmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, farklı devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinde görev yapan 30 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde, örnekleme alınacak bireylerin belirlenmesine ilişkin ölçüt(ler) belirlenmekte ve belirlenen ölçütü karşılayan bireyler örnekleme alınmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012, s. 91). Bu çalışmada, akademisyenlerin eğitim fakültelerindeki öğrenci profilindeki değişimi geçmiş yıllara göre karşılaştırabilmeleri ve araştırmanın amacına hizmet edebilmesi gereğiyle eğitim fakültesinde en az 10 yıl ders vermiş olmak ölçüt olarak belirlenmiş, bu ölçütü karşılayan akademisyenler çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Çalışma grubundaki akademisyenlerin 11'i kadın, 19'u erkektir. Akademisyenlerin 4'ü profesör, 8'i doçent, 11'i yardımcı doçent, 7'si ise öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. Ayrıca, akademisyenlerin 16'sı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde, 14'ü ise farklı devlet üniversitelerinde (Kırıkkale, Celal Bayar, Ankara, Siirt, Anadolu, Kafkas, Kırşehir, Fırat ve Dicle Üniversitesi) görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu üç sorudan oluşmaktadır. Görüşme sorularında; akademisyenlerin son yıllarda eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrenci profilindeki nitelik ve başarı bakımından değişim ve bunun nedenlerine ilişkin görüşleri, YÖK'ün uygulamaya koyduğu taban puan uygulamasına ilişkin görüşleri, eğitim fakültelerine öğrenci alımında olması gereken ölçme-değerlendirmeye ilişkin görüşleri ve önerileri sorulmuştur. Ayrıca, görüşme sırasında soruların net olarak anlaşılması durumunda onları aydınlatmak ve onlardan daha fazla bilgi elde etmek amacıyla ek sorular sorulmuştur. Hazırlanan taslak görüşme formu, uzman görüşü almak için üç uzmana gönderilmiş, uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda görüşme formundaki sorularda gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir.

Araştırma verileri, yüz yüze görüşme ve yazılı form olmak üzere iki şekilde toplanmıştır. Akademisyenlerin bazıları farklı devlet üniversitelerinde görev yapmakta, dolayısıyla yüz yüze görüşme imkânı olmadığı için çalışma grubundaki 14 akademisyenden yazılı form aracılığıyla, 16 akademisyenle ise yüz yüze görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Görüşmeler; 2016-2017 akademik yılı güz döneminin sonunda, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde görev yapan akademisyenlerle belirlenen gün ve saatlerde uygun bir ortamda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenen akademisyenlerle yapılan görüşmeler akademisyenlerin de izni alınarak ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Her bir akademisyenle yapılan görüşmeler yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmüştür. Daha sonra görüşme kayıtları bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. Yazılı form aracılığıyla toplanan veriler ise e-mail yoluyla belirlenen akademisyenlere görüşme formu gönderilmiş ve akademisyenlerden yazılı olarak dönüt alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz; betimsel analiz için tematik çerçeve oluşturma, temalara göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Ayrıca, betimsel analizde veriler görüşme süreçlerindeki sorular ya da boyutlar dikkate alınarak sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.224). Bu çalışmada verilerin analizinde bu süreçler izlenmiştir. Görüşme sorularının içeriği ve elde edilen bulgulardan hareketle araştırma verileri; öğrenci profili, taban puan uygulaması ve öğrenci seçimi olarak temalandırılmıştır. Daha sonra, araştırma verileri uygun temalar altında gruplandırılarak betimlenmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca, görüşme verilerini açık ve net bir şekilde yansıtabilmek ve akademisyenlerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde ortaya koyabilmek amacıyla bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmada geçerlik ve güvenilirliği artırmak için çeşitli önlemler alınmıştır. Dış güvenilirlik için araştırmacıların konumu ve katılımcılara ilişkin demografik bilgilere (cinsiyet, unvan, görev yeri) ve ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. İç güvenilirliği artırmak için elde edilen veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlayıcılar arası uyum yüzdesi Miles & Huberman'ın (1994) önerdiği (Güvenirlilik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) formül kullanılarak hesaplanmıştır. Yapılan

hesaplamalar sonucunda, kodlayıcılar arası uyum yüzdesi %91 olarak bulunmuş ve bu durumda kodlamaların yeterli düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir (Miles & Huberman, 1994). Veri analizine ilişkin örnek tema ve kodlama Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Verileri Kodlama Örneği

Akademisyen görüşleri	Tema	Kodlar
“Son yıllarda lisans öğrencilerinin öğrenci profilinde önemli bir düşüş olduğunu düşünüyorum. Bunun sebeplerinden biri, eğitim fakültelerinde öğrenci kontenjanların fazla tutulmasıdır.”	Öğrenci profili	Öğrenci kontenjanı
“Taban puan uygulaması oldukça anlamlı ve desteklenmesi gereken bir durum. Bu anlamda bu uygulamanın istenen niteliklere sahip öğrencilerin gelmesine yönelik olumlu yansımaları olacaktır.”	Taban puan uygulaması	Nitelikli öğrenci
“Öğretmen adaylarının seçiminde kesinlikle psikolojik testlerin de uygulanması gerektiğini düşünüyorum.”	Öğrenci seçimi	Psikolojik testler

Tablo 1’de görüldüğü gibi, katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler üzerinden kodlar belirlenmiş ve bu kodlar uygun temalar altında gruplandırılmıştır. Ayrıca, araştırmada iç geçerliği artırmak için verilerin bütünlüğü ve tutarlılığı araştırmacılar tarafından sürekli gözden geçirilmiş ve bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Verilerin dış geçerliğini artırmak için ise görüşme formunun hazırlanması, verilerin toplanması ve analizi gibi süreçler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

3. Bulgular

Akademisyenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre akademisyen görüşleri “öğrenci profili, taban puan uygulaması ve öğrenci seçimi” olmak üzere üç tema altında gruplandırılmıştır. Belirlenen temalara ilişkin akademisyen görüşleri aşağıda açıklanmıştır.

Öğrenci profili

Bu temaya ilişkin akademisyenlere “Günümüzde eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrenci profilini geçmiş yıllarla karşılaştıracak olursanız öğrenci profilinde nitelik ve başarı bakımından değişim olduğunu düşünüyor musunuz? Değişim olduğunu düşünüyorsanız bu değişimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Nedenleri neler olabilir?” soruları yöneltilmiştir. Görüşmelerde eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrenci profiline ilişkin görüşme yapılan akademisyenlerin tamamı geçmiş yıllara oranla öğrenci profilinde olumsuz yönde bir değişim olduğunu belirtmişlerdir. Akademisyenler eğitim fakültelerinde gün geçtikçe öğrenci niteliğinin düştüğünü vurgulamışlardır. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden ön plana çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

“Geçmiş yıllarla karşılaştırıldığında bugün okuyan öğrencilerin bilgi seviyesi daha düşüktür. Çalışma motivasyonları daha düşüktür. Öğrenme istekleri hiç yok denecek kadar azdır.” (Ö5)

“Son yıllarda lisans öğrencilerinin öğrenci profilinde hem akademik olarak hem de sergiledikleri davranışlar açısından ciddi bir düşüş görüyorum.” (Ö10)

“Görev yaptığım eğitim fakültesinde öğrencilerimizin geçmiş yıllara nazaran düşük profilli; öğrenmeye ve bilgiye karşı ilgisiz olduklarını gözlemlemekteyim.” (Ö18)

“Geçmiş yıllara kıyasla eğitim fakültesi öğrenci profilinin çok değiştiğini düşünüyorum. Öğrenciler geçmiş yıllara kıyasla daha az sorumluluk alan, derslere ilgisi oldukça az olan, çalışmak ve üretmek yerine hazır olanı kullanmaya meyilli hale geldiler.” (Ö17)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde vurgulandığı gibi, akademisyenler eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrenci profilinde hem akademik olarak hem de öğrenmeye karşı ilgi, istek, motivasyon bakımından önemli bir düşüş gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, görüşme yapılan bazı akademisyenler son yıllarda eğitim fakültelerinin öğrenci profili bakımından yerleştiğini, sosyo-kültürel özellikler bakımından tek tipleşen bir öğrenci profiliyle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyen görüşlerinden çarpıcı bir görüşe aşağıda yer verilmiştir.

“Günümüzde eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrenci profilinin geçmiş yıllardan önemli düzeyde farklılaştığını ifade edebiliriz. Geçmiş dönemlerde Türkiye’nin her yerinden yani farklı sosyo-kültürel ve coğrafik bölgelerden öğrenciler bir arada eğitim görüyordu. Günümüzde ise öğrencilerin büyük çoğunluğunu üniversitenin bulunduğu il ve birkaç çevre ilden gelen öğretmen adayları oluşturmaktadır. Kısacası, ideolojik olarak tek tipleşen veya kutuplaşan, sosyo-kültürel özellikler ve diğer demografik özellikler açısından benzeşen, birbirlerini veya örnek aldıkları kişileri taklit ve tekrar eden bir öğrenci grubuyla karşı karşıyayız.” (Ö19)

Görüşme yapılan akademisyenler, son yıllarda eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrenci profilinde gözlemledikleri olumsuz değişime ilişkin çeşitli nedenler ortaya koymuşlardır. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden ön plana çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

“Geçtiğimiz yıllara göre öğrenci niteliğinin daha düşük olduğuna inanıyorum. Bunun da bana göre en önemli sebebi eğitim fakültesine girişte puanların düşürülmesidir.” (Ö1)

“Son yıllarda lisans öğrencilerinin öğrenci profilinde önemli bir düşüş olduğunu düşünüyorum. Bunun sebeplerinden biri öğrenciler öğretmen atamalarında bir yığılma olduklarını bildikleri için akademik olarak kendilerini geliştirmek yerine sınava odaklanmayı tercih etmekte ve üniversitedeki dersleri pek önemsememektedir.” (Ö4)

“Geçmiş yıllarda her bölgeden çok farklı illerde öğrenciler gelirken, şimdi her yerde üniversite olması ve puanların düşmüş olması nedeniyle belirli bölgelerden, belirli illerden öğrenciler gelmektedir. Bu durum üniversitelerin genel amaçlarından birisi olan farklı kültürde öğrencileri bir araya getirerek birbirlerinin kültürünü tanıma imkanını engellemektedir.” (Ö6)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde belirtildiği gibi, akademisyenlerin çoğu bu durumun nedenlerini eğitim fakültelerinin taban puanlarının düşürülmesi, öğretmen adaylarının düşük puanlarla bölüme yerleşmeleri, öğretmen ihtiyacının ve dolayısıyla öğretmen atamalarının azalması ile birlikte mesleki kaygıların artması ve bu durumda düşük profile sahip öğrencilerin eğitim fakültelerini tercih etmeleri, son yıllarda her ile üniversite açılması ile birlikte eğitim fakültelerinin sayısının artması şeklinde sıralamışlardır. Ayrıca, bazı akademisyenler son yıllarda eğitim fakültelerinde öğrenci profilindeki düşüşün sebeplerini öğretmen liselerinin kapatılması, öğretmenlik mesleğinin statüsünün daha fazla düşmesi ve eğitim fakültelerinde kontenjanların fazla tutulması şeklinde sıralamışlardır. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden çarpıcı olanlar aşağıda sunulmuştur.

“Son yıllarda lisans öğrencilerinin öğrenci profilinde olumsuz yönde bir değişim olduğunu düşünüyorum. Bu durumun çeşitli sebepleri vardır. Bunlardan biri, öğretmen liselerinin kapatılarak öğretmen olmaya istekli ve tercihlerinde ek puan olarak gelen daha bilinçli öğrencilerin gelmesinin önünün kesilmesidir.” (Ö3)

“Günümüzdeki öğrenci profili geçmiş yıllara göre daha düşük. Bunun birkaç sebebi var. Birincisi, fakültelerin kontenjanları artırıldı ve taban puanlar düştü.” (Ö12)

“Öğrenci profilinde ciddi anlamda olumsuz yönde bir değişim görüyorum. Bu durum üzerinde öğretmenlik mesleğinin statüsünün de düşük olmasının etkili olduğu düşünülebilir.” (Ö9)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde belirtildiği gibi, akademisyenler eğitim fakülteleri için önemli bir kaynak olan öğretmen liselerinin kapatılmasının öğrenci profilini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan bazı akademisyenler öğretmenlik mesleğinin toplumdaki mevcut statüsünün düşük olmasından dolayı mesleğin saygınlığı, öğretmenlerin maaşı, atamalar vb. konularda iyileştirmeler yapılmadan nitelikli öğrencileri eğitim fakültelerine çekmenin oldukça güç olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, bazı akademisyenler kontenjanların artırılması ile birlikte taban puanların düşmesinin daha az nitelikli öğrencilerin eğitim fakültelerini tercih etmesine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, iki akademisyen öğretmenliğin son sıralarda tercih edilmesinden dolayı öğrenci profilinin olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyen görüşlerinden çarpıcı bir görüşe aşağıda yer verilmiştir.

“Son yıllarda öğrenci profilinde bir fark olduğunu görebiliyorum. Eğitim fakültelerinde öğretmen olmaya gelmiş öğrenciler yok artık. Sanki daha çok mühendis olamamış, avukat olamamış, psikolog olamamış öğrenciler geliyor. Öğrencilere niye buradasın diye sorduğumuz zaman “hocam aslında bu benim ilk tercihim değildi” diye söze başlıyorlar.” (Ö20)

Yukarıda akademisyen görüşünde belirtildiği gibi, görüşme yapılan bazı akademisyenler önceden daha yüksek puanlarla kaliteli öğrenciler gelirken, şimdi hiçbir şey olamazsam öğretmen olurum zihniyeti taşıyan öğrencilerin geldiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, bazı akademisyenler öğrencilerin kendilerinden ve yaşadıkları sosyal çevreden kaynaklı bir profil değişiminin olduğuna dikkat çekmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden çarpıcı olanlar aşağıda sunulmuştur.

“Öğrenciler popüler kültürün etkisiyle okuma, araştırma, eleştirme, analiz etme alışkanlıklarından yoksun oldukları için nitelik bakımından istenilen düzeyde değildiler.” (Ö4)

“Tabi ki şunu göz ardı etmemek gerekir şu anda üniversite öğrencileri z kuşağı dediğimiz bir çok işi bir arada yapan, sıkıldığında bırakan ve kendi için hareket eden bir kuşak. Bu kuşağın eğitim gereksinimleri de beraberinde farklı oluyor.” (Ö17)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde belirtildiği gibi, görüşme yapılan bazı akademisyenler zamanın gerekliliklerine bağlı olarak öğrenci profilinde de değişimin olduğuna dikkat çekmişlerdir. İçinde yaşanılan çağın koşullarına bağlı olarak öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, yaşam biçimi, iletişim şekli ve idealleri farklılaşmakla birlikte, bu durumun öğrenci profilinde olumsuz bir etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Taban puan uygulaması

Bu temaya ilişkin akademisyenlere “YÖK’ün önümüzdeki dönemde uygulamaya koyacağı taban puan uygulamasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce faydaları ve dezavantajları neler olabilir?” soruları yöneltilmiştir. Görüşmelerde akademisyenlerin çoğu eğitim fakülteleri için taban puan uygulamasının faydalı olacağını belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden ön plana çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

“Böyle bir uygulamanın en azından başka bölüme yerleşemeyen öğrencilerin bu fakülteyi tercih etmesini engelleyeceği, öğrencilerin de kısmen de olsa daha bilinçli tercih yapmasını sağlayacağını düşünüyorum.” (Ö7)

“Taban puan uygulamasının olumlu sonuçlar sağlayacağına inanıyorum. Çünkü öğretmenlik yapacak bir bireyin toplumsal rolü düşünüldüğünde, belli bir bilgi ve düşünce seviyesinin üzerinde olması gerekir. Bu nedenle bana göre çaba gösterip makul bir sıralamanın içine giren kişilerin ancak öğretmenliği tercih edecek olması öğretmen profilini olumlu etkileyecektir.” (Ö28)

“Taban puan uygulaması oldukça anlamlı ve desteklenmesi gereken bir durum. Bu uygulamanın istenen niteliklere sahip öğrencilerin gelmesine yönelik olumlu yansımaları olacaktır.” (Ö8)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde belirtildiği gibi, görüşme yapılan akademisyenlerin çoğu taban puan uygulamasının eğitim fakültesi öğrencilerinin niteliğini artıracak ve öğrencilerin eğitim fakültelerini daha bilinçli olarak tercih etmelerini sağlayacağını ifade etmişlerdir. Bazı akademisyenler ise taban puan uygulamasını faydalı bulmakla birlikte tek başına yeterli olmayacağını belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden çarpıcı olanlar aşağıda sunulmuştur.

“Taban puan uygulamasıyla daha kaliteli ve bilgi donanımına sahip adayların fakülteye geleceği beklemekle beraber, pek çok bölümde kontenjan açığının oluşabileceği ve hatta bazı bölümlerin kapanabileceği kanaatindeyim.” (Ö2)

“Taban uygulaması iyi ama yeterli değil bence. Çünkü o puanı alan öğrenciler öğretmenliği seçmek yerine daha farklı bölümleri seçme eğiliminde olabilirler. Bu yüzden taban puan uygulamasının yanı sıra öğretmenlik mesleğinin özlük hakları, maddi olanakları genişletilerek öğretmenlik mesleği daha cazip hale getirilmelidir. Bu durum daha nitelikli öğrencilerin eğitim fakültesini tercih etmesini sağlayacaktır.” (Ö3)

“Olumlu bir gelişme olarak görüyorum ancak bu uygulamanın sınırlı bir etkisinin olacağını düşünüyorum. Söz konusu baraj halen çok yüksek, yani halihazırda öğretmenliğe yerleşen çocukların büyük kısmı zaten bu yüzdeler dilimin içinde olan çocuklar. Diğer bir ifadeyle, barajın daha da düşürülerek sınav başarısı daha yüksek olanların öğretmenlik tercihinde bulunması sağlanması gerekmektedir.” (Ö11)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde belirtildiği gibi, bazı akademisyenler her ne kadar taban puan uygulamasını olumlu bulsa da bu uygulamanın tek başına yeterli olmayacağını düşünmektedirler. Bunun yanı sıra nitelikli öğrencilerin mesleği tercih etmesi için öğretmenlerin maddi ve sosyal hakları iyileştirilerek mesleğin daha prestijli hale gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Dezavantaj olarak ise bu uygulamayla birlikte bazı bölümlere öğrenci yerleşemeyeceği, dolayısıyla bazı bölümlerin kapanmasına sebep olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, bazı akademisyenler taban puan uygulamasının bir çözüm olmayacağını, özlem duyulan öğrenci profilinin gelmesi için yeterli olmadığını ve taban puanın daha fazla düşürülmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Öğrenci seçimi

Bu temaya ilişkin akademisyenlere “Ülkemizdeki koşullar ve olanaklar dikkate alındığında, eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde ölçme-değerlendirmenin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Belirlenen özelliklerin ölçülebilmesine yönelik uygulamalara ilişkin önerileriniz nelerdir?” soruları yöneltilmiştir. Görüşme yapılan akademisyenlerin çoğu eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde mevcut sistemin yeterli olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten akademisyenlerin görüşlerinden ön plana çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmenlik mesleği ayrı bir özellik gerektiren bir meslek olduğu için sadece LYS yeterli değildir. Bunun dışında mülakat da yapılması lazım. Mülakat sınavında sadece öğrencinin alan bilgisi değil, aynı zamanda iletişim becerisi, kendini ifade edebilme durumu, duruşu, özgüveni değerlendirilmeye alınmalıdır.” (Ö1)

“Öğrencilerin kişilik özelliklerini, psikolojik durumlarını, duyuşsal ve fiziki özelliklerini ölçebilecek nesnel ölçme aracının uygulanması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö3)

“Öncelikle öğretmen adayının engelli olma, kekeme olma veya herhangi bir sağlık probleminin olmadığına dair sağlık raporunun istenmesi gerekmektedir.” (Ö9)

“Öğretmen adayları fakülteye kabul edilirken mülakat yapılmalı. Özellikle sunum becerileri gözlenmelidir. Kişilik, zeka ve ruhsal yapı ile ilgili testler yapılmalıdır. Mesela mevcut sistemde ancak 3. sınıfa geldiğinde fark ettiğimiz kekeme öğrenciler var veya psikolojik problemi olabilir diyebileceğiniz öğretmen adayları var. Bunlar yarın problem olabilir.” (Ö22)

Yukarıda akademisyen görüşlerinde belirtildiği gibi, akademisyenler eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde şu anda uygulanan ve öğrencilerin bilişsel özelliklerini ölçmeye yönelik YGS ve LYS sınavlarının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Bazı akademisyenler öğretmen adayının akademik başarısının ölçülmesinin yanı sıra psikolojik ve kişilik testleriyle gerekli ölçümlerin yapılarak eğitim fakültelerine öğrenci alınmasının yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı akademisyenler öğretmen adaylarının duyuşsal ve fiziki özelliklerini ölçmeye yönelik objektif testlerin uygulanması gerektiğini vurgulamışlardır. Bazı akademisyenler öğretmen adayının engelli olma, kekeme olma veya herhangi bir sağlık probleminin olup olmadığının test edilmesi gerektiğine işaret etmişlerdir. Bazı akademisyenler ise yazılı sınavların yanı sıra mülakat gibi sözlü sınavların olması gerektiğini ve bu sınavlarda öğretmen adaylarının duruşu, özgüveni, muhakeme yapabilme, sözlü ifade becerileri, iletişim becerileri gibi özelliklerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının profillerinde yaşanan değişim, eğitim fakülteleri için uygulanmaya başlanan taban puan uygulaması ve öğretmen adaylarının eğitim fakültelerine kabulüne yönelik ülkemiz şartlarında uygulanabilecek ölçme araçlarının neler olabileceğine ilişkin görüşleri alınmıştır. Eğitim fakültelerindeki öğrenci profilindeki değişim, eğitim fakülteleri için taban puan uygulaması ve öğrenci seçimi gibi önem arz eden konuların, bu alanda en kapsamlı bilgiye ve gözlem imkânına sahip olan eğitim fakültesinde görev yapan akademisyenler tarafından değerlendirilmesinin, öğretmen eğitimi ile ilgili uygulamalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan tüm akademisyenlerin ortak görüşüne göre eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının başarı profilinde geçmiş yıllara nazaran bir düşüş olduğu gözlemlenmektedir. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından hazırlanan Öğretmen Strateji Belgesi'nde Yükseköğretim Kurulu verilerine göre son beş yılda eğitim fakültelerinin sayısının 63'ten 92'ye, öğrenci sayısının ise yaklaşık olarak 141.000'den 228.000'e çıktığı ifade edilmiştir. Bu durumun nitelik sorununa neden olduğu, öğretmen eğitimi ve öğretmen adaylarının niteliği ile ilgili tartışmaları beraberinde getirdiği vurgulanmıştır (MEB, 2017). Alanyazında bu konu üzerine çalışılmış başka bir araştırmaya rastlanmasa da görüşlerine başvurulmuş akademisyenlerin 10 yıl ve üzeri süredir eğitim fakültelerinde ders veriyor olmaları ve yurdun dört bir yanındaki farklı eğitim fakültelerinde görev yapıyor olmaları elde edilen sonucun güvenilirliğine işaret etmektedir. Dolayısıyla, son yıllarda eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin başarı profilinde olumsuz yönde bir değişim olduğu söylenebilir. Son yıllarda öğrenci profilindeki gözle görünür bu düşüş, görüşüne başvurulmuş akademisyenler tarafından farklı nedenlerle gerekçelendirilmiştir. Akademisyenlere göre öğrenci profilinde yaşanan olumsuz değişimin temel nedenleri; eğitim fakültelerinin kontenjanlarında artışa gidilmesi ve buna bağlı olarak üniversiteye yerleşme sınav puanlarının düşmesi, öğretmen atamalarının her geçen gün daha da zorlaşmasıyla birlikte nitelikli öğrencilerin eğitim fakültelerini tercih etmemeleri, yurdun dört bir yanında açılan üniversitelerle birlikte öğrenci profillerinin tek tipleşmesi, Anadolu öğretmen liselerinin kapatılması ve öğretmenlik mesleğinin statüsünün daha fazla düşmesidir. Nitekim alanyazında öğretmen adaylarının üniversiteye giriş sınavında aldıkları puanların düşük olması, eğitim fakültesi mezunlarının hukuk, tıp, vb. alanlara kıyasla daha yüksek işsizlik riskiyle karşı karşıya olmaları, öğretmenlik mesleğinin statüsünün ve getirisinin düşük olması öğrenci profilini olumsuz etkileyen etmenler arasında değerlendirilmektedir (Eğitim Reformu Girişimi, 2015). Ayrıca, öğretmen liseleri eğitim fakültelerine öğrenci sağlamada önemli kaynak teşkil ettikleri için (Güleçen, Cüro, ve Semerci, 2008) öğretmen liselerinin kapatılması eğitim fakültelerinin öğrenci profilindeki olumsuz değişimin nedenlerinden biri olarak görülebilir. Dolayısıyla, eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının son yıllardaki başarı profilinde görülen olumsuz değişimin, önemli ölçüde eğitim sisteminde meydana gelen değişim ve işe koşulan uygulamalardan kaynaklandığı söylenebilir.

Akademisyenlerin büyük bir çoğunluğu, eğitim fakülteleri için uygulanmaya başlanan taban puan uygulamasını yerinde bir karar olarak değerlendirmişlerdir. Bu yönde görüş belirten akademisyenler genel olarak, taban puan uygulamasının öğrenci başarısını arttıracak fakat istendik seviyeye ulaşmada tek başına yeterli olamayacağını belirtmişlerdir. Bazı akademisyenler ise taban puan uygulamasını olumlu karşılamalarına rağmen 240.000'lik dilimin amaca hizmet etmekten uzak olduğunu, bahsi geçen başarı sıralaması diliminin daha dar bir orana çekilmesi gerektiğini öne sürmüşlerdir. Eğitim fakültelerine öğrenci kabulüne yönelik olarak getirilen taban puan uygulamasına benzer bir takım düzenlemeler geçtiğimiz yıllarda tıp ve hukuk fakülteleri için getirilmiştir. YÖK tarafından 2016 yılı itibarı ile bahsi geçen fakültele öğrenci kabulüne yönelik olarak getirilen uygulama ile öğrenim görecekleri programın ağırlığını kaldırabilecek öğrencilerin bu bölümlere yerleşebilmesi amaçlanmıştır. YÖK'ün ancak belirli bir seviyeyi karşılayan adaylara öğrenim görebilme hakkı verdiği tıp ve hukuk fakültelerine eğitim fakültelerini de dâhil etmesi, toplum mühendisleri olarak görülen (Ertürk, 2013) ve toplumun inşasında kilit rol üstlenen öğretmenlik mesleğinin hak ettiği değere kavuşabilmesi bakımından önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

YÖK, taban puan uygulaması ile öğretmen adaylarının başarı profillerini daha iyi bir düzeye taşımaya amaçlamaktadır. Bu çalışmada, görüşlerine başvurulmuş akademisyenlerin önemli bir çoğunluğu da benzer şekilde taban puan uygulamasının öğrenci profili üzerinde olumlu bir etki meydana getireceğini düşünmektedir. Buna rağmen üniversitelere giriş sınavlarının akademik başarıya etkisini konu edinen çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçlarla karşılaşmaktadır. Bu araştırmada, taban puan uygulamasının öğrencilerin başarı profilini olumlu yönde etkileyeceğine dair görüş belirten akademisyenlerin görüşleri, Özdoğan (1988) ve Gülleroglu'nun (2005) araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Benzer şekilde, Yağimli (2004) Bilkent Üniversitesi mühendislik fakültesi öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmanın sonucunda, üniversiteye yerleşme puanı daha yüksek olan burslu öğrencilerin akademik başarı not ortalamalarının, aynı bölüme daha düşük puanlar ile yerleşen ücretli öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karakaya (2011) ise eğitim fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın sonucunda üniversiteye yerleşme ham puanlarının akademik başarıyı düşük düzeyde açıkladığı bulgusuna ulaşmıştır. Eğitim fakültesi öğrencilerine yönelik olarak benzer bir çalışma gerçekleştiren Sayın (2010), ortaöğretim başarı puanının akademik başarıyı orta düzeyde açıkladığı sonucuna ulaşmış, üniversiteye yerleşme puanı ile akademik başarı arasında ise herhangi bir ilişki bulunmadığını saptamıştır. Benzer şekilde Kuran (1988), Algül (1997) ve Erdoğan (1999) da gerçekleştirmiş oldukları çalışmalar sonucunda, ülkemizde üniversiteye yerleşmede başat ölçüt olan merkezi sınavların, akademik başarıyı yordamaktan uzak olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırma sonuçları ve yukarıda belirtilen benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, üniversiteye yerleşme puanının öğrencilerin başarı profillerini tek başına açıklamada yetersiz kalacağı, taban puan uygulamasının eğitim fakültelerindeki öğrenci profili üzerinde olumlu bir etki yaratmakla birlikte istenen düzeyde öğrenci profiline ulaşmak için tek başına yeterli olmayacağı sonucuna ulaşılabilir.

Eğitim fakültelerine öğrenci kabulüne yönelik olarak görüşlerine başvuru alan akademisyenlerin birçoğunun, hâlihazırda kullanılan öğrenci seçme modelinin ihtiyaçları karşılamaktan uzak olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Bu konuda görüş belirten akademisyenlerin birçoğuna göre, mevcut öğrenci seçme sistemi ancak adayların bilişsel becerilerini ölçmekte, öğretmenlik mesleğinin önemli bir boyutu olan duyuşsal beceriler ise değerlendirme sürecine dâhil edilmemektedir. Bazı akademisyenlere göre, öğretmen adaylarının arasında öğrenim gördükleri bölüme isteksiz olarak, sadece puanları buraya uygun olduğu için yerleşenler bulunmaktadır. Bu bulgu, Orhan'ın (2017) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Nitekim bahsi geçen çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerine, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerindeki en önemli nedenin ne olduğu sorusu yöneltilmiş ve araştırmaya katılan 43 adaydan ancak 17'sinden öğretmenliği sevmeleri yanıtı alınmıştır. Geri kalan adaylardan bir kısmı eğitim fakültesine yerleşme nedenlerini üniversite sınavında düşük puan almalarına (n=12) bazıları ise ailenin/çevrenin etkisine (n=12) bağlamışlardır. Aynı çalışmada öğretmen adaylarına "yeniden seçme şansınız olsa hangi bölümü tercih ederдіңiz?" sorusu yöneltilmiş ve katılımcıların sadece 15'inden eğitim fakültesi yanıtı alınmıştır. Öğretmen adaylarının önemli bir çoğunluğunun istemedikleri halde eğitim fakültelerine yerleşmiş olmaları ve ikinci bir şansa sahip oldukları takdirde öğretmenlik mesleğini tercih etmeyeceklerini ifade etmeleri, eğitim sistemimizin geleceği açısından arzu edilen bir tabloyu yansıtmamaktadır. Nitekim öğretmenlik mesleği bir sevgi ve sabır işidir, bu mesleği icra edecek olan adayların bu niteliklere sahip olmaları beklenmektedir. Bu doğrultuda, öğretmen adaylarının seçimi sürecinde duyuşsal becerilerin tamamıyla göz ardı edilerek sadece bilişsel becerilere odaklanması, öğretmen eğitiminden istedik sonuçların alınmasının önünde bir engel olarak nitelendirilebilir.

Çelikten, Şanal ve Yeni'ye (2005) göre eğitim fakültelerine, öğretmenlik mesleğini severek icra edecek olan adayların alınması nitelikli öğretmenlerin yetiştirilebilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir. Nitekim bugünün öğretmen adayları yarının öğretmenleridir ve geleceğin öğretmenlerinden etkin öğrenme yolu ile kendilerini geliştirmeleri ve gerekli bilgi, beceri ve tutuma sahip olmaları beklenmektedir (Kılıç, 2007). Benzer şekilde, Kozikoğlu'nun (2017) yaptığı çalışmada, öğretmen adayları ideal öğretmen niteliklerine ilişkin iletişim becerileri, insancıl olma, mesleki ve kişisel değerlere sahip olma gibi ideal bir öğretmenin iletişim becerileri, mesleki ve karakter özelliklerine sahip olması gerektiğine vurgu yaptıkları ortaya çıkmıştır. Nitekim Finlandiya, Singapur, ABD, Japonya, Kore gibi gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci alınırken öğretmen adaylarının bilişsel özelliklerinin yanı sıra mesleğe ilişkin duyuşsal özelliklerini ve yeteneklerini belirlemeye yönelik ölçme ve değerlendirmelerin yapıldığı bilinmektedir (Barber & Mourshed, 2007; Coleman, Coley, Phelps, & Wang, 2003; Lukaş & Samardžić, 2015). Bu durumda, eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde öğretmen adaylarının sadece bilişsel özellikleri değil, aynı zamanda duyuşsal özellikleri, bireysel özellikleri, sözel ve iletişim becerilerinin de dikkate alınması ve bu özellikleri ölçme-değerlendirmeye yönelik uygulamaların olması gerektiği söylenebilir.

Görüşüne başvuru alan bazı akademisyenlere göre, eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde merkezi sınavların yanı sıra mülakat, psikolojik testler, kişilik testleri vb. uygulamalar ile öğrenci seçimi daha kapsamlı ve geçerli bir formatta gerçekleştirilmelidir. Bu çalışmada eğitim fakültelerine öğrenci seçimine yönelik olarak elde edilen bulgular, alanyazındaki benzer çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Benzer şekilde, Doğanay vd. (2015) tarafından eğitim fakültesi öğretim elemanları ile yürütülen çalışmada, öğretim elemanlarının eğitim fakültelerine öğrenci kabulünde başat yöntem olan merkezi sınavları, geçerlik ve güvenilirlik sorununa sahip olması ve öğretmenlik mesleği için uygun adayları seçememesi bakımından yetersiz olarak nitelendirdikleri belirlenmiştir. Uygun (2010) ise, geçmiş yıllarda ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci kabulünde işe koşulan uygulamaları incelediği çalışmasında, öğrencilerin seçimi sürecinde merkezi sınavlarda alınan puanlar, okul başarısı, ahlaki ve kişilik durumu gibi farklı ölçme yöntemlerinin bir arada kullanıldığı çok yönlü değerlendirmelerin başarıyı artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durumda, eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde mevcut merkezi sınavların yanı sıra öğretmen adaylarını çok yönlü değerlendirmeyi olanaklı kılan daha kapsamlı bir seçme sistemine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Fakat öğretmen adaylarının seçimi sürecinde mülakat vb. uygulamaların, ülkemizin mevcut yapısı göz önüne alındığında şeffaf bir ölçme-değerlendirme sisteminin getirilmesi amacına hizmet etmeye yönelik kafalarda soru işaretleri oluşturabileceği ve yoğun itirazlara neden olabileceği ihtimalleri göz ardı edilmemelidir.

Eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin görüşleri dikkate alındığında, ülkemizdeki eğitim fakültelerinin öğrenci profili ile ilgili olarak karamsar bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Geleceğimizin teminatı olan çocuklara rehberlik yapan öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim fakültelerinin, hak ettiği değere sahip olabilmesi için karar alıcılara önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda, araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Eğitim fakültelerine daha nitelikli öğrencilerin yerleşmesi açısından taban puan uygulaması ile birlikte getirilen 240.000 barajının gözden geçirilerek daha dar ve makul bir oran belirlenebilir.
2. Nitelikli öğrencilerin eğitim fakültelerini tercih etmelerini sağlamak için öğretmenlik mesleği daha cazip hale getirilmeli, öğretmenlerin özlük hakları, maddi ve sosyal olanakları iyileştirilmelidir.
3. Eğitim fakültelerinde nicelikten ziyade niteliğe önem verilmeli, mevcut eğitim fakültelerinin koşulları (derslik, laboratuvar, akademisyen vb.) iyileştirilerek daha cazip hale getirilmelidir.
4. Arz-talep dengesi gözetilerek eğitim fakültelerindeki bölümlerin kontenjanları sınırlı tutulmalıdır.
5. Eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde bilişsel özellikleri ölçmeye yönelik mevcut merkezi sınavların yanı sıra öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği duyuşsal, fiziki ve bireysel özellikleri belirlemeye yönelik nesnel ölçme-değerlendirmeler yapılabilir.

5. Kaynakça

- Adıgüzel, A. (2008). *Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Adıgüzel, A., & Sağlam, M. (2009). Öğretmen eğitiminde program standartları ve akreditasyon. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 83-104.
- Algül, K. (1997). *Gazi Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksek okulu'ndan 1995-1996 yılında mezun olan öğrencilerin Ö.S.S. puanları ile akademik başarılarının karşılaştırılması (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, A. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4(3), 275-286.
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: Nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 36-38.
- Barber, M., & Mourshed, M. (2007). *How the world's best-performing schools systems come out on top*. McKinsey & Company
- Baskan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 15-25.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri (13.baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2005). *Research methods in education. (5th ed.)*. London: Routledge Falmer.
- Coleman, A. B., Coley, R. J., Phelps, R. P., & Wang, A. H. (2003). Preparing teachers around the world. *Educational Testing Service, Princeton, NJ*.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Doğanay, A., Akbulut Taş, M., Yeşilpınar, M., Yolcu, E., Turhan Türkan, B., Sarı, M., ... Akbulut, T. (2015). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde model arayışı. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 5(9), 1-21.
- Eğitim Reformu Girişimi (2015). *Öğretmen politikalarında mevcut durum ve zorluklar*. 10.08.2017 tarihinde <http://www.egitimreformugirisimi.org/yayin/ogretmen-politikalarinda-mevcut-durum-ve-zorluklar/> internet adresinden erişilmiştir.
- Erdoğdu, Y. (1999). *Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavında kullanılan testlerin yordama geçerliliğine ilişkin bir araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkan, S., Tuğrul, B., Üstün, E., Akman, B., Şendoğdu, M., Kargı, E., ... & Güler, T. (2002). Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerine ait Türkiye profili araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 108-116.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde "program" geliştirme (6. baskı)*. Ankara: Edge Akademi Yayınları.
- Güleçen, S., Cüro, E., & Semerci, N. (2008). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 139-157.
- Gülleroğlu, Y. (2005). *Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının yordanmasına ilişkin karşılaştırmalı bir araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürşimşek, I. (1998). Öğretmen eğitiminde yeni yaklaşımlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 25-28.
- Işık, A., Çiltaş, A., & Baş, F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 53-62.
- Karakaya, İ. (2011). Öğretmenlik programlarındaki öğrencilerin ÖSS puanları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 155-163.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 1-14.
- Kılıç, A. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin öğrenilme düzeyleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 136-145.
- Kozikoğlu, İ. (2017). Prospective teachers' cognitive constructs concerning ideal teacher qualifications: A phenomenological analysis based on repertory grid technique. *International Journal of Instruction*, 10(3), 63-78.
- Kuran, K. (1988). *Çukurova Üniversitesi eğitim fakültesi Adana ve Hatay eğitim yüksekokullarındaki öğrencilerin 1987 ÖSS puanları ile akademik başarılarının karşılaştırılması (Yayınlanmamış doktora tezi)*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuru, M., & Uzun, H. (2008). Türkiye'de öğretmen adaylarının seçiminde 1954 örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 207-232.
- Lukaš, M., & Samardžić, D. (2015). Admission requirements for teacher education as a factor of achievement. In SGEM2015, 2nd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM2015, Conference Proceedings, Book 1, Psychology & Psychiatry, Sociology & Healthcare, Education, 2, 17-24.
- MEB (2017). *Öğretmen Strateji Belgesi, 2017-2013*. 27.12.2017 tarihinde <http://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmen-strateji-belgesi-yayimlandi/icerik/406> adresinden erişilmiştir.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis (2nd edition)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ok, A. (1991). *The determination of admission standards for teacher training program: A delphi study (Yayınlanmamış doktora tezi)*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Orhan, E. E. (2017). Türkiye'de öğretmen adayları aldıkları öğretmen eğitimi hakkında ne düşünüyor? Nitel bir araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 42(189), 197-216.
- Özdoğan, F. S. (1988). *Hacettepe Üniversitesi sosyal hizmetler yüksek okulu birinci sınıf öğrencilerinin akademik başarıları ile üniversiteye giriş puanları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü.

- Özsoy, S. (2004). Üniversite öğrenci profili: Kavramsal bir çözümleme ve Türkiye'ye ilişkin bazı ampirik bulgular. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 301-334.
- Saracaloğlu, A. S. (1991). Türkiye ve Japonya'da Üniversiteler ile öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçimi. *Eğitim ve Bilim*, 15(80), 7-14.
- Sayın, A. (2010). *Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavının üniversite başarı not ortalaması ve ortaöğretim başarı puanı ile ilişkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Şişman, M. (2015). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uluğ, F. (1996). *Okulda başarı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Uygun, S. (2010). Türkiye de öğretmen adaylarının seçimi ile ilgili bazı uygulamaların tarihsel analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 707-730.
- Yağımlı, Y. (2004). *Öğrenci seçme sınavının yordama geçerliğine ilişkin bir araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8.baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.